

Jenny Rathbone AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

26 Mehefin 2023

Annwyl Jenny,

Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol – Darparu safleoedd ar gyfer cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr

Diolch am eich llythyr ynglŷn â darparu safleoedd ar gyfer cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr ac ymddiheuraf am yr oedi cyn ymateb.

Gallaf eich sicrhau o'n hymrwymiad parhaus cadarn i sicrhau bod llety digonol sy'n ddiwylliannol-briodol ar gael i gymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr drwy safleoedd awdurdodau lleol a safleoedd preifat. Mae'r gofynion ar awdurdodau lleol i baratoi Aseidiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr ac adrodd ar yr angen am safleoedd a lleiniau ychwanegol yn eu hardal, gan gynnwys lleiniau tramwy parhaol a dros dro, wedi hen ennill eu plwyf. Serch hynny, mae'r broses wedi amlygu'r heriau sylweddol sy'n wynebu cymunedau Sipsiwn a Theithwyr.

Fel yr ydych wedi tynnu sylw ato, mae'r tîm polisi sy'n gyfrifol am hyn wedi wynebu heriau o ran staffio gyda bylchau mawr yn y gweithlu ers blwyddyn. Mae hyn wedi golygu nad ydym wedi gallu ennyn nac annog prosiectau newydd yn y ffordd y byddem wedi dymuno. Ar hyn o bryd, rydym wrthi'n recriwtio i bob swydd wag yn y tîm ac rydym yn anelu at lenwi'r swyddi cyn gynted â phosibl.

Grant Cyfalaf Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr

Yn 2021-22 roedd gennym gyllideb o £3.5 miliwn ac yn 2022-23 roedd gennym gyllideb o £3.690 miliwn ar gyfer y Grant Cyfalaf Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr. Fodd bynnag, mae'r gyllideb honno wedi gostwng i £3.29 miliwn ar gyfer 2023-24, ond nid yw hynny'n adlewyrchu diffyg cefnogaeth i'r cymunedau hyn ond yn hytrach y nifer isel sy'n manteisio ar y grant. Mae hyn yn bennaf oherwydd yr ystod o heriau sy'n wynebu awdurdodau lleol o ran datblygu safleoedd. Diben y grant yw adnewyddu llety presennol, adeiladu lleiniau newydd a gwella cynaliadwyedd safleoedd i breswylwyr. Mae ceisiadau yn dod i law ac yn cael eu cytuno fel rhan o raglen dreigl. Rydym yn parhau i sicrhau bod awdurdodau lleol ledled Cymru yn ymwybodol o'r grant. Fodd bynnag, er gwaethaf hyn, nid yw'r grant naill ai wedi'i ddefnyddio'n llawn neu mae'r grantiau hynny sydd wedi'u rhoi yn y lle cyntaf wedi'u gohirio oherwydd nad yw'r gwaith adeiladu wedi'i orffen gan olygu nad oes modd i'r awdurdodau lleol gwblhau'r hawliadau grant.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Jane.Hutt@llyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Darparu Safleoedd

Crëwyd y ddyletswydd i nodi a diwallu'r angen am lety priodol o dan Ddeddf Tai (Cymru) 2014. O ganlyniad i'r ddyletswydd, mae dros ddau gant o leiniau newydd naill ai wedi'u creu neu eu hadnewyddu, ac mae llawer ohonynt ar safleoedd teuluol preifat bach. Mae hyn yn cymharu â dim ond llond llaw o leiniau newydd a grëwyd rhwng 1997 a 2014.

Fodd bynnag, er bod cynnydd da wedi'i wneud pan gyflwynwyd y Ddeddf am y tro cyntaf, nid yw'r cynnydd hwnnw wedi'i gynnal yn fwy diweddar ym mhob rhan o Gymru. Ar ôl cyflwyno deddfwriaeth a rhoi cyllid sylweddol i fynd i'r afael â'r angen, rydym yn pryderu, mewn rhai achosion, fod cynlluniau wedi arafu ers sawl blwyddyn ac nad oes digon o gynnydd wedi'i wneud i fynd i'r afael ag anghenion y cymunedau hyn o ran safleoedd.

Rwy'n deall bod cynigion am safleoedd newydd, ac am welliannau hyd yn oed, yn aml yn gymhleth a bod angen trafodaeth â'r gymuned, a bod penderfyniadau weithiau'n destun her. Mae hyn yn golygu y gallai cynlluniau am safleoedd newydd neu welliannau i safleoedd presennol weithiau gymryd peth amser i'w datblygu cyn i geisiadau cynllunio a grant gael eu gwneud.

Fodd bynnag, er gwaetha'r heriau hynny, rydym yn disgwyl i bob awdurdod lleol yng Nghymru sicrhau bod safleoedd a lleiniau digonol yn cael eu darparu i ddiwallu anghenion cymunedau Sipsiwn ledled Cymru. Rwy'n disgwyl gweld asesiadau cywir o anghenion a chamau gweithredu clir ynghylch sut i ddiwallu'r anghenion hynny er mwyn ymdrin â'r bylchau sy'n bodoli. Mae'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer safleoedd parhaol a thramwy yn bell o fod yn ddigonol i ateb y gofynion ac ni all hyn barhau.

Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr

Ar hyn o bryd, rydym yn adolygu cadernid yr asesiadau ar draws Cymru i fodloni'r gofynion o ran safleoedd ar gyfer cymunedau Sipsiwn a Theithwyr. Mae swyddogion yn cydweithio ag awdurdodau lleol a chymunedau Sipsiwn a Theithwyr i weld maint yr anghenion ac er mwyn deall yr hyn sy'n dal i rwystro cynnydd. Byddaf yn ysgrifennu at bob awdurdod lleol i rannu canlyniad yr asesiadau hynny. Yn ddiweddar, rwyf wedi cyfarfod â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac aelodau cabinet y cyngorau sy'n arwain ar gydraddoldeb i helpu i ddeall yr heriau hynny'n well a cheisio cytuno i gydweithio ledled Cymru i sicrhau bod darpariaeth ddigonol o safleoedd yn flaenoriaeth ar gyfer safleoedd parhaol a thramwy.

Unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau, byddaf yn cynnal cyfarfodydd dwyochrog ag awdurdodau lleol i adolygu eu hasesiadau a deall y gwaith sydd wedi'i wneud hyd yn hyn. Byddaf yn edrych ar y camau sydd angen eu cymryd i oresgyn unrhyw rwystrau sy'n parhau i fodoli, ac yn gofyn am gadarnhad o'u hymrwymiad i sicrhau darpariaeth ddigonol o safleoedd parhaol a thramwy ledled Cymru i ddiwallu anghenion cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr yn unol â'r Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol.

Jane Hutt AS/MS
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip
Minister for Social Justice and Chief Whip